

Bedirhan Sezer ÖNER

Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Amasya, Türkiye

Abdullah Mert ÜNSAL

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye

GİRİŞ

Belge incelemeleri ile uğraşan, bu konuda uzmanlaşmış, mahkemelere rapor tanzim eden insanların ilgilendiği alana Adli Belge İncelemesi denmektedir. Adli belge incelemesi, bilgi birikimi, deneyim, zaman, dikkat, özen, ağır derecede sorumluluk bilinci ve etik değerlere sadakat gerektiren bir uzmanlık alanıdır.

Belge inceleme uzmanı, belgelerle ilgili gerçeklerin ortaya çıkartılması için çalışma ve araştırma yapma konusunda uzmanlaşmış bilim insanıdır. Belge inceleme uzmanları, el yazısı ve imzaların belirli bir kişinin elinden çıkıp çıkmadığını, değerli ve resmi niteliği olan her türlü belgenin sahte ya da tahrifatlı olup olmadığını ve makine yazılarının hangi makineden elde edildiğini en güncel metot ve cihazları kullanarak araştırarak, ilgili makamlara ya da şahıslara sorulan hususlar hakkında uzmanlık raporu sunan kişilerdir.

Şüpheli dokümanları incelemek, el yazıları ve imzaların kaligrafik incelemesini yapmak ve kişilere aidiyetleri veya sahtelikleri hususunda görüş bildirmek, tümüyle sahte düzenlenmiş veya tahrif edilmiş belgeler üzerinde inceleme yaparak sahteliklerini ve sahtecilik yöntemlerini tespit etmek belge inceleme uzmanlarının yaptıkları işler arasındadır. Belge inceleme uzmanının sadece el yazısı, daktilo yazısı ve yazıcı çıktıları üzerinde uzmanlaşması yeterli değildir. Aynı zamanda sahtecilik, kâğıt ve mürekkep analizi, tahrifatlı belgeler ve belge hazırlanmasında kullanılan tüm teknik cihaz ve yöntemler üzerinde de uzmanlaşması gerekir.

masını engelleyecek şekilde dikkatini yazıya vermesine engel olmak amacıyla ayakta ve çömelerek mukayese yazı ve imzaları örnekleri alınmalıdır.

Değişik kâğıt örnekleri konularak aralıklarla imzalatırılmalı, imzalanan kâğıtlar şahsın önünden alınıp imzalar çok kereler tekrarlanmalıdır.

Mukayese imzaların alınacağı belgeler, olası ise incelenmekte olan belgeye benzer nitelikte olması incelemeyi kolaylaştıracaktır. Örnek olarak; çek üzerine atılmış olan bir imzanın incelemesinde; mukayese alınacak imzaların benzer bir boş çek üzerine atılması sağlanmalıdır.

İmzaların atılmasında imzaya ayrılan alan önem arz etmektedir. Mukayese imzaların bir kısmının, inceleme konusu imzanın atılmış olduğu alan büyüklüğünde bir alana atılması teknik inceleme sırasında kolaylık sağlayacaktır.

Yine imzanın atıldığı alan gibi, imzanın atılmış olduğu kalem türü de önemlidir. Mukayese imza ve yazılar, incelenen belgede tespit edilen yazı ve imzaların atıldığı kaleme benzer nitelikte bir kalemle (dolma kalem, tükenmez kalem vb.) alınmalıdır.

İncelenen imza ve yazıların inkâr kastı veya serbest taklit ile atılmış veya yazılmış olabileceği göz önünde bulundurularak, şahsın sol ve sağ elle mukayese yazı ve imzaları alınmalı, alınan mukayese yazı ve imzaların hangi el ile atıldığı belirtilmelidir.

Kaynakça

1. Dönmez M, Kaygısız M, Sever H. Adli Belge İncelemeleri ve Sahtecilik. Ankara. Adalet Yayınevi. 2011.
2. Dzedzic T. The influence of lying body position on handwriting. J Forensic Sci; 2015 Sep 24 (Basım aşamasında).
3. Alkan N, Sözen Ş. Türkiye’de adli belge incelemesinde bilirkişilik sisteminin değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni. 1998; 3(3).
4. Tanase IG, Popa DE, Udriștioiu GE, Bunaciu AA, Aboul-Enein HY. Validation and quality control of an ICP-MS method for the quantification and discrimination of trace metals and application in paper analysis: an overview. Crit Rev Anal Chem. 2014;44(4):311-27.
5. Alkan N. Yaşlanmaya bağlı yazı ve imza değişiklikleri. İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, İstanbul, 1996.
6. Dewhurst TN, Found B, Ballantyne KN, Rogers D. The effects of extrinsic motivation on signature authorship opinions in forensic signature blind trials. Forensic Sci Int. 2014;236:127-32.
7. Artuk ME, Gökçen A, Yenidünya AC. Gerekçeli Ceza Kanunları. 5. Baskı. İstanbul. Legal Yayıncılık. 2005.

8. Kandemir K. İstemli olarak değiştirilen imzalardaki kalıcı unsurlar. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.
9. Sciacca E, Langlois-Peter MB, Gilhodes JC, Margot P, Velay JL. The range of handwriting variability under different writing conditions. *J Forensic Doc Exam.* 2008;19:5-13.
10. Kam M, Abichandani P, Hewett T. Simulation detection in handwritten documents by forensic document examiners. *J Forensic Sci.* 2015;60(4):936-41.
11. Mohammed L, Found B, Caligiuri M, Rogers D. Dynamic characteristics of signatures: effects of writer style on genuine and simulated signatures. *J Forensic Sci.* 2015;60(1):89-94.
12. Caligiuri MP, Kim C, Landy KM. Kinematics of signature writing in healthy aging. *J Forensic Sci.* 2014;59(4):1020-4.
13. Hepler AB, Saunders CP, Davis LJ. Buscaglia Score-based likelihood ratios for handwriting evidence. *J Forensic Sci Int.* 2012;219(1-3):129-40.
14. Açikkol M, Elmas İ. Adli belge incelemelerinde mürekkep analizinin yeri ve uygulanabilirliği. *Türkiye Klinikleri.* 2015;1(1):38-43.
15. Tang HW, Wong MY, Chan SL, Che CM, Ng KM. Molecular imaging of banknote and questioned document using solvent-free gold nanoparticle-assisted laser desorption/ionization imaging mass spectrometry. *Anal Chem.* 2011;83(1):453-8.
16. Cavlak M. Bilgisayar ve ekipmanları yardımı ile yapılan belge sahtecilikleri. *Türkiye Klinikleri.* 2015;1(1):6-12.
17. Gürpınar K, Saltı E. Adli belge inceleme laboratuvarında kullanılan güncel ekipman. *Türkiye Klinikleri.* 2015;1(1):13-8.
18. Ketizmen A. Adli belge incelemede güzel sanatlar akademisyenlerine gereksinimler, yeterlilikleri ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.* Yaz 2013;11 (3):258-267.
19. Dewhurst T, Found B, Rogers D. Are expert penmen better than lay people at producing simulations of a model signature? *Forensic Sci Int.* 2008;180(1):50-3.
20. Kam M, Lin E. Writer identification using hand-printed and non-hand-printed questioned documents. *J Forensic Sci.* 2003;48(6):1391-5.
21. Akın SG. Adli grafolojide sağlıklı mukayese belge temininin esasları. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.
22. Yolcu K, Yılmaz R, Özdemir V, Günaydın U, Tırtıl L. Basit tersimli 5 imzanın adli belge incelemesi açısından değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri.* 2010;7(1):1-6.
23. Aydoğdu E, Ataç Y. İmza sahteciliğinin türleri, tespiti ve önlenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi,* Yaz 2013;13(2):49-72.
24. Özdemir V, Cantürk G, Şahin H. Yazı yüzeyi olarak kullanılan kadın iç çamaşırının adli belge niteliğinde incelenmesi: olgu sunumu. *Adli Tıp Dergisi.* 2004;18(3-4):42-49.
25. Alkan N, Sözen Ş, Kurtaş Ö. Dünyada adli belge incelemesi. *Adli Tıp Bülteni.* 1998;3(2):61-6.
26. Ataç Y. Adli bilim (kriminalistik) alanında kâğıdın incelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi.* 2010;12(4):37-50.
27. Sertçe S. Ceza muhakemesi hukukunda belge incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi, İzmir, 2010.
28. Celbiş O, İşcan MY. Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve Ölüm. Ankara. Akademisyen Kitabevi, 2016.